

Bezorgen met bericht van ontvangst en per fax

Raad van State
De Voorzitter van de Afdeling bestuursrechtspraak
Postbus 20019
2500 EA Den Haag

onze ref. JPH/NB/11000864

uw ref. -

inzake Stichting Afwikkeling Maror-gelden
Overheid/De heer S. van Beek

J.P. Heinrich

advocaat

t (070) 515 38 97

f (070) 515 33 17

jp.heinrich@pelsrijcken.nl

31 december 2015

Archief Philip Staal

Hoogedelgestrenge heer, vrouwe,

Namens het bestuur van de Stichting Afwikkeling Maror-gelden Overheid (het bestuur wordt hierna genoemd: SAMO) zend ik u hierbij in tweevoud een hoger beroepschrift in bovengenoemde zaak. Dit hoger beroepschrift richt zich tegen de uitspraak van de voorzieningenrechter van de rechtbank Amsterdam van 15 december 2015 (in de zaak met procedurenummers AMS 15/6906 en AMS 15/7045).

In de betreffende uitspraak heeft de voorzieningenrechter van de rechtbank – toepassing gevend aan artikel 8:86 van de Awb – een door de heer S. van Beek ingediend beroep gegrond verklaard. De voorzieningenrechter heeft de brief van SAMO van 30 september 2015 aan de heer Van Beek aangemerkt als beslissing op bezwaar. Deze beslissing is door de voorzieningenrechter vernietigd en aan SAMO is opdracht gegeven om, met inachtneming van de uitspraak, uiterlijk 26 januari 2016 een nieuwe beslissing op bezwaar te nemen.

Partijen verschillen erover van mening of SAMO toepassing heeft te geven aan de Wet openbaarheid van bestuur (hierna: Wob). SAMO heeft in de brief van 30 september 2015 nader toegelicht aan de heer Van Beek dat het geen bestuursorgaan is en dat het daarom niet op grond van de Wob gehouden is om de door de heer Van Beek gevraagde informatie openbaar te maken.

SAMO kan zich niet verenigen met de uitspraak van de voorzieningenrechter van de rechtbank, op de gronden zoals die zijn neergelegd in het als bijlage meegezonden hoger beroepschrift. Naar de opvatting van SAMO bestaan er meerdere redenen om een voorlopige voorziening te treffen in de vorm van schorsing van de aangevallen uitspraak.

Spoedeisend belang vanwege onomkeerbare gevolgen

De rechtbank heeft SAMO opgedragen om binnen zes weken na de dag van verzending van de uitspraak een beslissing op bezwaar te nemen met inachtneming van de uitspraak. Dat betekent dat SAMO toepassing dient te geven aan de Awb en de Wob.

Gelet op de inhoud van de uitspraak heeft SAMO een spoedeisend belang bij het treffen van een voorlopige voorziening bestaande uit schorsing van de door de voorzieningenrechter van de rechtbank opgelegde verplichting om de beoordeling op grond van de Wob te maken.

SAMO is van oordeel dat het geen bestuursorgaan is en dat om die reden geen verplichting (of mogelijkheid) bestaat om toepassing te geven aan de Wob. Het hoger beroep van SAMO heeft betrekking op de vraag of SAMO kwalificeert als bestuursorgaan. Als het hoger beroep van SAMO gegrond wordt verklaard, volgt daaruit dat openbaarmaking op grond van de Wob niet aan de orde was geweest. Een eerder gemaakte beoordeling aan de hand van de uitzonderingen en beperkingen van de Wob zou mogelijk tot gevolg hebben dat (delen van) de gevraagde documenten door SAMO openbaar gemaakt moeten worden.

Door hangende het hoger beroep uitvoering aan de uitspraak van de voorzieningenrechter te geven ontstaat derhalve een onomkeerbare situatie: openbaarmaking van informatie uit de door de heer Van Beek gevraagde documenten kan, wanneer het hoger beroep van SAMO gegrond blijkt, niet worden teruggedraaid. Door uitvoering te geven aan de uitspraak zou SAMO zijn procesbelang in hoger beroep verliezen.

Tegenover het belang van SAMO om geen handelingen met onomkeerbare gevolgen te hoeven verrichten die de pas afsnijden naar een beoordeling van zijn hoger beroep, staat het publieke belang van de informatieverstrekking. Naar het oordeel van SAMO is het belang bij publieke informatieverstrekking van de informatie uit de gevraagde documenten niet zodanig groot dat de uitspraak van de Afdeling bestuursrechtspraak niet zou kunnen worden afgewacht.

Gerede twijfel aan de juistheid van de uitspraak van de voorzieningenrechter

Een tweede reden voor het treffen van een voorlopige voorziening is dat zich in deze zaak in ieder geval de situatie voordoet waarin er sprake is van gerede twijfel over de juistheid van de uitspraak van de voorzieningenrechter. Daartoe verwijs ik naar het hoger beroepschrift.

Verzoek voorlopige voorziening

Namens SAMO verzoek ik u dan ook om op grond van artikel 8:81 juncto artikel 8:108, lid 1 van de Awb bij wijze van voorlopige voorziening de aangevallen uitspraak te schorsen voor de periode dat niet op het hoger beroepschrift is beslist, althans te bepalen dat SAMO in die periode geen gevolg zal behoeven te geven aan de aangevallen uitspraak, opdat SAMO de informatie, neergelegd in onder hem berustende documenten niet al gedurende de looptijd van het hoger beroep daadwerkelijk openbaar behoeft te maken.

Afsluitende opmerkingen

Met het oog op de beoordeling van het verzoek om voorlopige voorziening zijn de hoger beroepsgronden al zoveel mogelijk uitgewerkt. Niettemin behoud ik mij graag het recht voor om de gronden van het hoger beroep binnen een daartoe door u gestelde termijn aan te vullen en/of nader uit te werken en zo nodig nadere stukken in te dienen. In verband met het principiële karakter van de voorliggende vraag is SAMO van opvatting dat gebruik van de bevoegdheid tot kortsluiting (artikel 8:86 van de Awb) niet voor de hand ligt. SAMO verzoekt u van gebruik van die bevoegdheid af te zien en het geschil in hoofdzaak door een meervoudige kamer van uw Afdeling te laten behandelen.

Voor de goede orde vermeld ik dat de verschuldigde griffierechten – voor het hoger beroep en het verzoek om voorlopige voorziening – ten laste kunnen worden gebracht van de rekening courant van mijn kantoor.

Een kopie van deze brief met bijlagen zond ik per gewone post aan de heer Van Beek.

Hoogachtend,

Bit

J.P. Heinrich

Bijlage(n) Hoger beroepschrift van 31 december 2015
Uitspraak van de voorzieningenrechter van de Rechtbank Amsterdam
van 15 december 2015

Bijlage

Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State

Hoger beroepschrift

inzake

**Het bestuur van de Stichting Afwikkeling
Maror-gelden Overheid**

gevestigd te Amsterdam

Appellant

Gemachtigde: J.P. Heinrich, advocaat te Den
Haag

tegen

De heer S. van Beek

wonende te Amsterdam

Verweerder in hoger beroep

1 Inleiding

- 1.1 Het bestuur van de Stichting Afwikkeling Maror-gelden Overheid (het bestuur van de stichting wordt hierna genoemd: SAMO) komt in hoger beroep tegen de uitspraak van de voorzieningenrechter van de rechtbank Amsterdam van 15 december 2015 (met de procedurenummers AMS 15/6906 en AMS 15/7045; **bijlage 1**). De voorzieningenrechter van de rechtbank heeft in deze uitspraak het beroep van de heer Van Beek gegrond verklaard.
- 1.2 Het bij de rechtbank ingestelde beroep was gericht tegen de brief van SAMO van 30 september 2015. Daarin had SAMO – naar aanleiding van een bezwaarschrift van de heer Van Beek tegen een reactie op zijn Wob-verzoek – toegelicht waarom het geen bestuursorgaan is en om die reden niet gehouden is om toepassing te geven aan de Wob.
- 1.3 In de bestreden uitspraak heeft de voorzieningenrechter de zaak – ondanks het principiële karakter van de voorliggende vraag en ondanks het daarmee verband houdende verzoek van SAMO om met behandeling van het verzoek om voorlopige voorziening te volstaan – met toepassing van artikel 8:86 van de Awb ten gronde afgedaan. Zij heeft geconcludeerd dat SAMO kwalificeert als bestuursorgaan, en dat de rechtbank derhalve bevoegd is om van het geschil kennis te nemen. In het verlengde daarvan heeft de voorzieningenrechter de brief van 30 september 2015 aangemerkt als besluit op bezwaar. Zij heeft dit besluit vernietigd en aan SAMO opgedragen om (opnieuw) op het bezwaar te beslissen en daarbij inhoudelijk op het Wob-verzoek van de heer Van Beek in te gaan.
- 1.4 SAMO kan zich met de beslissing van de voorzieningenrechter en de gronden waarop deze rust niet verenigen. In het navolgende zullen de grieven tegen de bestreden onderdelen van de uitspraak worden geformuleerd en toegelicht.

2 Grief 1

- 2.1 De voorliggende vraag (zoals omschreven in rechtsoverweging 4.1 van de uitspraak van de voorzieningenrechter van de rechtbank Amsterdam), te weten of SAMO kan worden aangemerkt als bestuursorgaan in de zin van artikel 1:1, eerste lid, aanhef en onder b van de Awb, heeft de voorzieningenrechter in rechtsoverweging 4.5 van de uitspraak behandeld. De daarin weergegeven redenering is om de hierna volgende redenen niet juist.
- 2.2 Organen van privaatrechtelijke rechtspersonen zijn alleen bestuursorgaan (in de zin van artikel 1:1, eerste lid, aanhef en onder b van de Awb) als zij bekleed zijn met openbaar gezag. In de uitspraken van (de grote kamer van) Uw Afdeling van 17 september 2014 is overwogen dat openbaar gezag bij of krachtens de wet wordt

toegekend. Als een daartoe strekkend wettelijk voorschrift ontbreekt, dan is een orgaan van een privaatrechtelijke rechtspersoon in beginsel geen bestuursorgaan. Uit diezelfde uitspraken blijkt dat een uitzondering mogelijk is op het beginsel dat openbaar gezag bij of krachtens wettelijk voorschrift wordt toegekend, in gevallen waarin privaatrechtelijke rechtspersonen geldelijke uitkeringen of op geld waardeerbare voorzieningen aan derden verstrekken. Daarvoor is dan wel vereist dat een overheidsorgaan in de zin van artikel 1:1, eerste lid, aanhef en onder a van de Awb: 1) de uitkeringen of voorzieningen in overwegende mate financiert (de financiële band) én 2) in beslissende mate de criteria voor het verstrekken van de geldelijke uitkeringen of voorzieningen heeft bepaald (de inhoudelijke band).

- 2.3 SAMO kan niet als bestuursorgaan worden beschouwd. SAMO ontleent noch openbaar gezag aan een wettelijk voorschrift, noch is voldaan aan het (voor het aannemen van een uitzondering op de hoofdregel geldende) vereiste van een inhoudelijke band tussen de minister van Financiën en SAMO.
- 2.4 Van enige invloed van de minister van Financiën op de wijze waarop SAMO opereert, is geen sprake. De voorzieningenrechter heeft miskend dat de minister de zeggenschap over het eerder uitgevoerde uitkeringsbeleid juist met ingang van 1 januari 2005 heeft afgestoten.
- 2.5 Dat komt ook tot uitdrukking in de ingrijpende statutenwijziging die op 23 december 2004 zijn beslag heeft gekregen. De statuten van de Stichting Maror-gelden Overheid bepaalden, tot 23 december 2004 – voor zover hier van belang – het volgende:

“Doel en middelen.

Artikel 2.

1. De stichting heeft ten doel het beheren en (doen) verdelen van de gelden, welke door de rijksoverheid eenmalig ter beschikking zijn gesteld aan de Nederlands-Joodse gemeenschap [...] *een en ander overeenkomstig de door het bestuur vast te stellen en door de Minister van Financiën goed te keuren uitkeringsreglementen* [...]

2. Zij tracht dit doel te bereiken door onder meer:

- a. het overeenkomstig het bepaalde in het eerste lid vaststellen van de vervolgens door de Minister van Financiën goed te keuren Uitkeringsreglementen;
- b. het beoordelen of een aanvraag voor een uitkering voldoet aan de in de Uitkeringsreglementen voor toekenning van een uitkering vermelde criteria;
- c. het vaststellen van de hoogte van het bedrag dat als uitkering aan een aanvrager wordt verstrekt;
- d. het op basis van de Uitkeringsreglementen (doen) verstrekken van uitkeringen. [...]

Artikel 4.

1. [...]

6. Een bestuurslid of een plaatsvervanger defungeert:

a. [...]

e. door zijn ontslag, verleend door degene die hem heeft benoemd, om gewichtige redenen, doch niet dan na goedkeuring van de Minister van Financiën;

f. door zijn ontslag, verleend door degene die hem heeft benoemd, op verzoek van de Minister van Financiën om zwaarwegende redenen, welk verzoek moet worden gehonoreerd, tenzij gewichtige redenen zich daartegen verzetten [...]

Artikel 5.

1. Het bestuur is belast met het besturen van de stichting, *met dien verstande dat het bestuur zich daarbij moet gedragen naar de aanwijzingen van de Minister van Financiën betreffende de algemene lijnen van het te voeren beleid* [...].

Artikel 7.

1. [...]

4. Toegang tot de vergaderingen hebben de bestuursleden, de plaatsvervangers die door de niet ter vergadering aanwezige bestuursleden zijn gevolmachtigd, *de door de Minister van Financiën als waarnemer aan te wijzen personen* [...]

Boekjaar, begroting en jaarstukken.

Artikel 13.

1. [...]

4. *Het bestuur is verplicht de in het derde lid bedoelde jaarstukken ter kennisneming toe te sturen aan de Minister van Financiën. Deze jaarstukken worden zo spoedig mogelijk doch niet eerder dan een maand nadat zij aan de Minister van Financiën zijn toegestuurd, door het bestuur vastgesteld, tenzij de Minister van Financiën daartegen binnen deze maand bezwaar maakt.*

5. Eenmaal per jaar, of zoveel vaker als de Minister van Financiën wenst, evalueren het bestuur en de Minister van Financiën de werkzaamheden van de stichting [...]

Artikel 14.

1. De Minister van Financiën is na raadpleging van het bestuur bevoegd de statuten te wijzigen. Het bestuur is eveneens bevoegd de statuten te wijzigen, doch niet dan na schriftelijke goedkeuring van:

a. het CJO, in overleg met zijn Adviescollege Restitutie en Verdeling;

b. het Platform Israël, en

c. de Minister van Financiën." [mijn cursiveringen]

- 2.6 Sinds de statutenwijziging van 23 december 2004, waarbij ook de naam van Stichting Maror-gelden Overheid werd gewijzigd in Stichting *Afwikkeling* Maror-gelden overheid, bepalen de statuten over de (resterende) band tussen de minister van Financiën en de stichting nog (slechts) het volgende:

"Doel.

Artikel 2.

De stichting heeft ten doel:

- a. het afhandelen van bezwaarschriften alsmede het verweer voeren in beroepen en het eventueel instellen van of verweer voeren in hoger beroepen, gericht tegen besluiten ten aanzien van de verdeling van de gelden welke door de rijksoverheid eenmalig ter beschikking zijn gesteld aan de Nederlands-Joodse gemeenschap [...], welke besluiten zijn genomen overeenkomstig de door het bestuur vastgestelde en door de Minister van Financiën goedgekeurde uitkeringsreglementen;
- b. het uitoefenen van de financiële en bedrijfsmatige controle op de afwikkeling van meerjarige projecten als bedoeld in de hiervoor onder a vermelde uitkeringsreglementen;
- c. het op basis van vermelde uitkeringsreglementen nemen van besluiten, die in het kader van de afwikkeling van de verdeling van de hiervoor onder a vermelde gelden (nog) noodzakelijk zijn [...]

Artikel 4.

1. [...]

5. Een bestuurder defungeert:

a. [...]

f. door zijn ontslag, verleend door degene die hem heeft benoemd om gewichtige redenen; dit ontslag behoeft de voorafgaande schriftelijke goedkeuring van de Minister van Financiën;

g. door zijn ontslag, op verzoek van de Minister van Financiën verleend door degene die hem heeft benoemd; het verzoek van de Minister van Financiën wordt gehonoreerd, tenzij gewichtige redenen zich daartegen verzetten.

Bestuur: taak en bevoegdheden.

Artikel 5.

1. Het bestuur is belast met het besturen van de stichting.

2. [...]

3. Met inachtneming van het bepaalde in het eerste lid van dit artikel behoort in het bijzonder tot de taak van het bestuur:

a. het zonedig horen van belanghebbenden over de te nemen beslissingen op bezwaarschriften;

b. het zonedig instellen en voeren van hoger beroepszaken en het voeren van verweer in beroeps- en hoger beroepszaken;

c. het controleren van de voortgang van (meerjaren)projecten;

d. het jaarlijks vaststellen van de begroting, het jaarplan en de overige jaarstukken;

e. het op basis van de in artikel 2 vermelde uitkeringsreglementen nemen van besluiten, welke in het kader van de afwikkeling van de verdeling van de eveneens in artikel 2 vermelde gelden noodzakelijk zijn;

f. het desgevraagd periodiek afleggen van verantwoording alsmede het desgevraagd verstrekken van inlichtingen aan het CJO, de SPI en de Minister van Financiën over het beheer van de stichting.

Bestuur.

Artikel 7.

1. [...]

3. Toegang tot de vergaderingen van het bestuur hebben de bestuurders en degenen die daartoe door het bestuur zijn uitgenodigd. [...]

Boekjaar en jaarstukken.

Artikel 9.

1. [...].

2. Het bestuur is verplicht van de vermogenstoestand van de stichting en van alles betreffende de werkzaamheden van de stichting, naar de eisen die voortvloeien uit deze werkzaamheden, op zodanige wijze een administratie te voeren en de daartoe behorende boeken, bescheiden en andere gegevensdragers op zodanige wijze te bewaren, dat daaruit te allen tijde de rechten en verplichtingen van de stichting kunnen worden gekend.

3. [...]

Artikel 10.

1. Het bestuur is bevoegd de statuten te wijzigen, doch niet dan na voorafgaande schriftelijke goedkeuring van de Minister van Financiën, het CJO en de SPI."

- 2.7 De statuten stellen buiten twijfel dat er – anders dan voor (het bestuur van) Stichting Maror-gelden Overheid tot 1 januari 2005 – gold, geen sprake (meer) van is dat SAMO (of de stichting) zich heeft te richten naar enige opdracht of aanwijzing van de minister bij de uitvoering van de (eveneens gewijzigde) taken. Een dergelijke inhoudelijke bemoeienis was ook uitdrukkelijk niet (langer) beoogd. De minister heeft bij de statutenwijziging per 2005, laten weten zijn toezichthoudende en sturende taken te beëindigen.

Zie: de brief van de minister van Financiën aan de Tweede Kamer (TK 2005-2006, 25 839, nr. 37):

"Hierbij informeer ik u over de afronding van de beëindiging van het overheidstoezicht op de verdeling van de Joodse tegoeden door de Stichting Maror-gelden Overheid. (...)

Om het overheidstoezicht op de verdeling van het bedrag te beëindigen zijn de statuten van SMO (...) gewijzigd. Tevens is de naam van SMO bij de statutenwijziging veranderd in Stichting Afwikkeling Maror-gelden Overheid (SAMO)

(...) In het begin van deze brief gaf ik u een omschrijving van de loop der gebeurtenissen die hebben geleid tot dit moment. *Het moment waarop de overheid een grote stap terug doet bij betrokkenheid van de Joodse tegoeden.*

In de afgelopen jaren heb ik, met wisselende intensiteit, samengewerkt met de Joodse gemeenschap in Nederland. Tevens heb ik, om zorgvuldig recht te doen aan de gevoelens van de vervolgingslachtoffers, contacten onderhouden met delen van de Nederlands Joodse gemeenschap in Israël. Ik heb mij

mogen verheugen op een open, constructieve en respectvolle samenwerking. Ik heb veel bewondering voor de inzet van de betrokkenen die zich hebben ingespannen om deze moeilijke en soms emotionele taak tot een goed einde te brengen.

Nu het overheidstoezicht op de verdeling van het bedrag ten einde is draag ik, gezien het opgebouwde vertrouwen in de afgelopen jaren, met een gerust hart de verantwoordelijkheid voor de resterende werkzaamheden aan de Joodse gemeenschap over."

- 2.8 De voor het aannemen van het zijn van "b"-bestuursorgaan vereiste inhoudelijke band met een "a"-bestuursorgaan is met de statutenwijziging (en de daaraan ten grondslag liggende motieven van de minister van Financiën) dan ook uitdrukkelijk en zonder voorbehoud doorgesneden. Tegen de achtergrond van deze feiten en omstandigheden heeft de voorzieningenrechter van de rechtbank niet tot de conclusie kunnen komen dat SAMO acteert als bestuursorgaan, vanwege een resterende inhoudelijke betrokkenheid van de minister van Financiën als a-orgaan.

De bemoeienis van de minister met de taken van SAMO is onjuist beoordeeld

- 2.9 Ook de voorzieningenrechter van de rechtbank stelt in rechtsoverweging 4.5 vast dat de minister van Financiën sinds 1 januari 2005 geen aanwijzingsbevoegdheid meer heeft. Niettemin concludeert de voorzieningenrechter dat toch nog sprake is van een voldoende inhoudelijke betrokkenheid van de minister met de werkzaamheden van SAMO, die maakt dat SAMO als "b"-orgaan moet worden aangemerkt. Blijkens de eerste helft van rechtsoverweging 4.5 van de bestreden uitspraak acht de voorzieningenrechter daartoe van belang dat volgens de statuten bedoeld is om SAMO besluiten (in bezwaar en beroep) te laten nemen, overeenkomstig het (door de minister goedgekeurde) uitkeringsreglement van haar rechtsvoorganger SMO.

"De Minister beoogt in de brief van 24 november 2004 aan de Tweede Kamer dat SAMO voor deze activiteiten een bestuursorgaan blijft omdat deze zien op beschikkingen die zijn afgegeven in de periode tot en met 2004. Zoals uit artikel 2 van de statuten, zoals hiervoor onder 3.5 is weergegeven, neemt SAMO besluiten (in bezwaar en beroep) overeenkomstig het Uitkeringsreglement van haar rechtsvoorganger SMO dat op 8 mei 2003 door dit bestuur is vastgesteld en door de Minister is goedgekeurd. In zoverre geldt dat de inhoudelijke criteria voor het verstrekken van geldelijke uitkeringen, die in de afwikkelingsfase nog alleen in bezwaar- of beroepszaken of in lopende gevallen worden verstrekt nog steeds in beslissende mate worden bepaald door de Minister. [...] Voorts blijkt dat er geen breuk is beoogd ten aanzien van de bevoegdheid besluiten te nemen, nu SAMO die bevoegdheid in bezwaar en beroepszaken, evenals de rechtsvoorganger, in de visie van de Minister nog steeds heeft."

De voorzieningenrechter leidt daaruit af dat de inhoudelijke criteria voor het verstrekken van geldelijke uitkeringen, in de afwikkelingsfase nog steeds in beslissende mate worden bepaald door de minister.

- 2.10 SAMO verzet zich om drie redenen tegen deze redenering.
- 2.11 Op de eerste plaats miskent de redenering van de voorzieningenrechter van de rechtbank dat de omstandigheid dat de statuten van de stichting aan SAMO opdragen om bezwaar- en beroepschriften af te handelen, SAMO niet bekleedt met openbaar gezag in de in de uitspraken van 17 september 2014 bedoelde zin. De opdracht in de statuten is immers geen wettelijk voorschrift.
- 2.12 Op de tweede plaats miskent de redenering dat juist geen sprake is van een (resterende) inhoudelijke bemoeienis van een "a"-orgaan, nu de invloed op de bestedingsrichting van de middelen (en daarin te maken keuzes) juist uitdrukkelijk en zonder voorbehoud is komen te vervallen. Dergelijke keuzes zijn niet meer aan de orde. SAMO is louter belast met de afwikkeling van de lopende verplichtingen. De rol van SAMO was daarbij uitsluitend om de uitkomsten van de projecten te toetsen aan de eerder, door het bestuur van SMO, bepaalde voorwaarden en verplichtingen en bestedingsdoelen. Ook uit de verwijzing naar de 'visie van de minister' kan niet het voor het zijn van bestuursorgaan vereiste openbare gezag worden geconstrueerd.
- 2.13 Wat er ook zij van de door de voorzieningenrechter vooronderstelde oogmerken van SAMO en/of de minister van Financiën om SAMO met publiek gezag te bekleden, uit de rechtspraak blijkt dat Uw Afdeling aan de 17-september-uitspraken en de daarin neergelegde hoofdregel en uitzondering (en de twee cumulatieve criteria) strikt de hand houdt, bij beantwoording van de vraag of een bestuur van een privaatrechtelijke rechtspersoon openbaar gezag uitoefent.
- Dit leidt SAMO af uit de latere rechtspraak van Uw Afdeling. Zie bijvoorbeeld:
- ABRvS 17 december 2014, ECLI:NL:RVS:2014:4602, inzake Stichting Waarborgfonds Eigen Woningen;
 - ABRvS 13 mei 2015, ECLI:NL:RVS:2015:1548, inzake Stichting Impuls;
- 2.14 De redenering van de voorzieningenrechter miskent op de derde plaats dat in de afwikkelingsfase, waarvoor SAMO verantwoordelijk is, evident geen sprake is van het maken van (door de minister goed te keuren) beleidskeuzes omtrent het verstrekken van uitkeringen, waartoe het bestuur van SMO gehouden was. Van het verstrekken van uitkeringen op basis van het Uitkeringsreglement is geen sprake meer. De taak van SAMO ziet op de afwikkelingsfase en beperkt zich tot een louter 'beleidsloos' afhandelen van lopende relaties in de vorm van monitoring van projecten, en de mogelijke afhandeling van eventuele daarmee verband houdende geschillen omtrent

de vaststelling en eventuele terugvordering van een verleende uitkering. Inhoudelijke bemoeienis van "a"-organen van de overheid met deze 'technische' afwikkeling van lopende relaties was in de optiek van de minister van Financiën niet nodig en is om die reden dan ook per 1 januari 2005 geëindigd. Als aangegeven, heeft de minister sinds de door hem goedgekeurde statutenwijziging per 23 december 2004 niet langer de mogelijkheid om opdrachten of aanwijzingen te geven bij de afwikkeling van de lopende relaties.

Ten onrechte belang toegekend aan het resterende recht op verantwoording

- 2.15 De voorzieningenrechter van de rechtbank refereert in de tweede helft van rechtsoverweging 4.5 aan het bestaan van resterende auditbevoegdheden en verantwoordingsmomenten die zijn opgenomen in de statuten en waarover in de brief van 7 februari 2005 afspraken zijn opgenomen.

De voorzieningenrechter overweegt daar:

"Bovendien volgt uit de statuten van SAMO en de brief van de Minister aan SAMO van 7 februari 2005 dat de Minister nog steeds beschikt over een aantal sturings- en controle instrumenten die vallen onder de ministeriele verantwoordelijkheid. Uit de brief van 7 februari 2005 blijkt dat het bestuur van verweerster tal van rechtshandelingen slechts na goedkeuring van de Minister kan verrichten, dat ten aanzien van de uitvoering van de werkzaamheden (en de uitvoeringskosten) het Ministerie van Financiën verantwoordelijk is, dat SAMO aan de Minister op zijn verzoek alle bescheiden en inlichtingen die noodzakelijk zijn voor een juiste vervulling van zijn taak verstrekt en dat de Algemene Rekenkamer controlebevoegdheden ten aanzien van de SAMO op grond van de Comptabiliteitswet heeft."

De voorzieningenrechter van de rechtbank miskent in dat deel van haar overweging dat de financiële verantwoordingsplicht in de statuten en de financiële afspraken die in dat kader zijn gemaakt, wat van de gelding en de praktische uitwerking van die financiële afspraken verder ook zij, uitsluitend zien op het afleggen van *financiële* verantwoording achteraf en – zoals ook uit het onderwerp ('Financiële brief') en de inhoud van de brief van 7 februari 2005 blijkt – uitsluitend betrekking hebben op de financiële band tussen het ministerie van Financiën en de stichting.

- 2.16 Dat van een inhoudelijke betrokkenheid van de minister van Financiën bij het functioneren van SAMO geheel geen sprake was, wordt verder onderstreept door het besluit van de minister van Financiën van 19 september 2005 (**bijlage 2**), die de 'Financiële brief' van 7 februari 2005 verving. Uit het besluit van 19 september 2005 blijkt dat de minister van Financiën aan SAMO een subsidie heeft toegekend met het oog op de activiteiten die SAMO verricht. Het gaat om de eenmalige toekenning van een lumpsumbedrag in de vorm van een direct vastgestelde subsidie. Duidelijk blijkt ook hieruit dat SAMO geheel op eigen benen staat en de door haar te varen koers niet

met de minister van Financiën hoeft af te stemmen. Niettegenstaande een achteraf af te leggen financiële verantwoording, heeft de minister van Financiën geen enkele betrokkenheid met het door SAMO te voeren bestuur.

- 2.17 De voorzieningenrechter heeft ook miskend dat het in de statuten opgenomen recht op financiële verantwoording niet exclusief voor de minister van Financiën was. Uit artikel 5, derde lid, onder f van de statuten van SAMO blijkt dat de twee particuliere organisaties (die gezamenlijk de bestuurders van SAMO benoemen), het Centraal Joods Overleg en de Stichting Platform Israël (hierna: CJO en SPI), gelijke rechten hebben op inlichtingen en verantwoording. Verder hebben het CJO en de SPI gelijke rechten waar het gaat om statutenwijziging (artikel 10, eerste lid van de statuten) en ontbinding van de stichting (artikel 11, eerste en vijfde lid van de statuten). Ook dit onderstreept dat de verantwoordelijkheid voor afwikkeling van de werkzaamheden die SMO verrichtte, in 2005 aan de Joodse gemeenschap is teruggegeven, terwijl van een overwegende (laat staan: exclusieve) overheidsinvloed ook in dit opzicht geen sprake (meer) is.

Ter illustratie van het gegeven dat de afwikkeling een zaak van de Joodse gemeenschap zelf was, merkt SAMO in dit verband op dat na de statutenwijziging in 2005, ook een wisseling van bestuursleden heeft plaatsgevonden. Daarbij zijn vier nieuwe bestuursleden benoemd, door CJO en SPI.

- 2.18 Ten onrechte heeft de voorzieningenrechter van de rechtbank de overgebleven (financiële) verantwoordingslijn tussen SAMO en het ministerie van Financiën betrokken bij de beoordeling of ook (nog) sprake is van een inhoudelijke band tussen de minister van Financiën en de stichting of haar bestuur. Aan de financiële afspraken kan niet een (extra) argument worden ontleend om het 'bestuursorgaankarakter' te 'construeren'.
- 2.19 De voorzieningenrechter van de rechtbank lijkt het financiële criterium en het inhoudelijke criterium op één hoop te hebben geveegd en daarmee voorbijgegaan te zijn aan het gegeven dat het volgens de rechtspraak van Uw Afdeling hierbij gaat om cumulatieve criteria.

Afsluitend over grief 1

- 2.20 De consequentie van de door de minister van Financiën gemaakte keuze om de inhoudelijke bemoeienis van "a"-organen van de overheid welbewust (en door de statutenwijziging van 23 december 2004: ook formeel) te beëindigen, is dat na de statutenwijziging niet (langer) van een bestuursorgaan kan worden gesproken. Hoewel SAMO begrijpt dat de voorzieningenrechter van de rechtbank in haar uitspraak het belang van openbaarheid van informatie kennelijk zwaar heeft willen laten wegen en mogelijk acht heeft geslagen op het gegeven dat het bestuur in het "SMO-tijdperk" wel

onder de Wob viel, is SAMO van oordeel dat de voorliggende feiten, in het licht van de "b"-organenrechtspraak van Uw Afdeling geen ruimte bieden aan de conclusie dat ook SAMO (na de statutenwijziging) een bestuursorgaan is dat onder de Wob valt.

- 2.21 De voorzieningenrechter van de rechtbank heeft ten onrechte geconcludeerd dat er – in weerwil van de correspondentie met de kamer en de statutenwijziging – sprake is van (een residu aan) inhoudelijke bemoeienis van de minister van Financiën, waardoor SAMO kwalificeert als bestuursorgaan. Noch de statuten, noch de financiële verantwoordingsafspraken, noch de feitelijke werkzaamheden van SAMO, bieden aanknopingspunten voor dat oordeel.
- 2.22 Gelet op het vorenstaande zijn ook de conclusies die de voorzieningenrechter trekt, in rechtsoverweging 4.6. en gevolgtrekkingen die de voorzieningenrechter daaraan verbindt (rechtsoverweging 5.1, 5.2 en de beslissing) niet juist en kunnen ook die onderdelen van de uitspraak niet in stand blijven.

3 Grief 2

- 3.1 Uitsluitend voor het geval de eerste grief geen doel treft, wenst SAMO – strikt subsidiair – een tweede grief tegen de uitspraak van de voorzieningenrechter aan te voeren.
- 3.2 Voortgaand in de gedachtegang van de voorzieningenrechter van de rechtbank, constateert SAMO dat geen overweging is gewijd aan het gegeven dat organen van privaatrechtelijke rechtspersonen alleen bestuursorgaan zijn (en toepassing aan de Wob dienen te geven), *voor zover* zij met openbaar gezag zijn bekleed.
- 3.3 Voor het bepalen van de bevoegdheid om kennis te nemen van het geschil, had het op de weg van de voorzieningenrechter gelegen om ook stil te staan bij de vraag of de informatie waar door de heer Van Beek om is verzocht, betrekking heeft op dat deel van de werkzaamheden die (volgens de opvatting van de voorzieningenrechter) vallen onder de uitoefening van openbaar gezag. De voorzieningenrechter heeft dat ten onrechte nagelaten.
- 3.4 De voorzieningenrechter van de rechtbank zou (als voorbijgegaan zou worden aan de "b"-organenrechtspraak van uw Afdeling), uitsluitend bevoegd zijn kennis te nemen van geschillen over openbaarmaking van informatie die betrekking hebben op "(...) de afhandeling van bezwaarschriften, het voeren van verweer in beroepen en het eventueel instellen van of verweer voeren in hoger beroepen, het uitoefenen van financiële en bedrijfsmatige controle op de afwikkeling van meerjarige projecten en het op basis van de uitkeringsreglementen nemen van besluiten die in het kader van de afwikkeling van de verdeling van de gelden (nog) noodzakelijk zijn".

Vergelijk statuten van Stichting Afwikkeling Maror-gelden Overheid, artikel 2.

- 3.5 De voorzieningenrechter is eraan voorbijgegaan dat het Wob-verzoek van de heer Van Beek geen betrekking heeft op informatie over het nemen van beslissingen waardoor de rechtspositie van andere rechtssubjecten zou kunnen worden gewijzigd (zodat om die reden sprake zou zijn van openbare gezagsuitoefening). Naar het oordeel van SAMO is hij hoe dan ook niet gehouden tot toepassing van de Wob.

4 Conclusie

Op de hiervoor uiteengezette gronden verzoekt SAMO Uw Afdeling om het hoger beroep gegrond te verklaren, de uitspraak van de voorzieningenrechter van de rechtbank te vernietigen en – doende hetgeen de voorzieningenrechter had behoren te doen – uit te spreken dat de bestuursrechter niet bevoegd is van het geschil kennis te nemen.

Den Haag, 31 december 2015

2/A

Gemachtigde

behandeld door	J.P. Heinrich
correspondentie	Postbus 11756, 2502 AT Den Haag
telefoon	(070) 515 38 97
fax	(070) 515 33 17
e-mail	jp.heinrich@pelsrijcken.nl
zaaknr	11000864

Bijlage 1

15. DEC. 2015 14:56

SBR VREEMDELINGEN

NR. 547

P. 1

Gegevens geadresseerde	
Naam	
Straat en huisnummer	
Postcode	Plaats
Land	
Verzenddatum	Referentienummer
Uw barcodenummer. Volg uw poststuk op www.tracktrace.nl	
3SRRC02913538	1 PER POST ☒ PER FAX ☐ 0-5153100

De heer dr.mr. J.P. Heinrich
Postbus 11756
2502 AT 's-Gravenhage

Rechtbank Amsterdam
Afdeling Publiekrecht
teams Bestuursrecht

bezoekadres
Parnassusweg 220
1076 AV Amsterdam

correspondentieadres
postbus 75850, 1070 AW
Amsterdam

t (020) 541 22 19
f (020) 541 35 55
www.rechtspraak.nl

datum 15 december 2015
onderdeel Spoedfase T1 (keuzemenu: optie 1)
contactpersoon mevr F.H. Matulesy
doorkiesnummer (020) 541 22 19
ons kenmerk zaaknummer AMS 15 / 7045 WOB 09
uw kenmerk
bijlage(n)
faxnummer afdeling (020) 541 35 59
onderwerp het verzoek van S. van Beek te Amsterdam

Bij beantwoording de datum en
ons kenmerk vermelden. Wilt u
steeds één zaak in uw brief
behandelen.

Geachte heer,

Over het verzoek om een voorlopige voorziening met zaaknummer AMS 15 / 7045 WOB 09 deel ik u het volgende mee.

De voorzieningenrechter heeft beslist op het verzoek om een voorlopige voorziening en daarbij onmiddellijk uitspraak gedaan in de hoofdzaak (het beroep met zaaknummer AMS 15 / 6906 een kopie van de uitspraak).

Tegen deze uitspraak staat voor een belanghebbende en het bestuursorgaan hoger beroep open voor zover de uitspraak betrekking heeft op het beroep. Daarbij verwijst u naar de rechtsmiddelenclausule die onder de uitspraak is vermeld.

Tegen de uitspraak op het verzoek om een voorlopige voorziening staat geen rechtsmiddel open.

Als u naar aanleiding van deze brief vragen hebt, kunt u contact opnemen met de administratie van de rechtbank op het hierboven vermelde doorkiesnummer.

Als u de rechtbank belt of schrijft, verzoek ik u het zaaknummer te vermelden.

Hoogachtend,

de griffier

uitspraak

RECHTBANK AMSTERDAM

Bestuursrecht

zaaknummers: AMS 15/6906 (beroep) en AMS 15/7045 (voorlopige voorziening)

uitspraak van de voorzieningenrechter van 15 december 2015 op het beroep en het verzoek om voorlopige voorziening in de zaak tussen

S. van Beek, te Amsterdam, verzoeker

en

het bestuur van de stichting Stichting afwikkeling Maror-gelden (SAMO)
verweerster (gemachtigde: mr. J.P. Heinrich).

Procesverloop

Verzoeker heeft op 18 juni 2015 verweerster in het kader van de Wet openbaarheid van bestuur (Wob) verzocht om verstrekking van of inzage in een aantal documenten met betrekking tot de zogenaamde Maror-gelden.

Verweerster heeft bij brief van 24 augustus 2015 dit verzoek afgewezen omdat de SAMO geen bestuursorgaan is in de zin van artikel 1:1 van de Algemene wet bestuursrecht (Awb) maar een privaatrechtelijke rechtspersoon. Op grond van de Wob zijn slechts bestuursorganen gehouden om stukken openbaar te maken.

Bij brief van 30 augustus 2015 heeft verzoeker hiertegen bezwaar gemaakt. Verweerster heeft bij brief van 30 september 2015 verzoeker laten weten dat deze brief niet wordt aangemerkt als een bezwaarschrift in de zin van de Awb.

Verzoeker heeft hiertegen beroep ingesteld en de voorzieningenrechter gevraagd een voorlopige voorziening te treffen.

Het onderzoek ter zitting heeft plaatsgevonden op 1 december 2015. Verzoeker is verschenen. Namens verweerster is haar gemachtigde en mr. A.B. Baumgarten (voorzitter) verschenen.

Overwegingen

1.1 De Nederlandse regering heeft in 2000 als erkenning van achteraf geconstateerde tekortkomingen in het rechtsherstel na de Tweede Wereldoorlog en in het overheidshandelen ter zake € 181,5 mln. ter beschikking gesteld om finaal recht te doen aan de kritiek op de bejegening van de betrokken oorlogsslachtoffers in het rechtsherstel en de gevolgen die dat heeft gehad voor hun verdere bestaan. De Stichting Maror-gelden Overheid (de SMO), een zelfstandig bestuursorgaan onder toezicht van de Minister van Financiën, is op 1 december 2000 belast met het beheer en de verdeling van Joodse restitutiegeden die beschikbaar zijn

zaaknummers: AMS 15/6906 en AMS 15/7045
inzake: S. van Beek

pagina 2 van 6

gesteld door de overheid. SAMO is per 1 januari 2005 overgegaan in de SAMO.

1.2 Verzoeker is journalist. Naar aanleiding van verdenkingen van Israëlische klokkenluiders dat er wordt gesjoemeld met de verdeling van de Maror-gelden in Nederland heeft het Ministerie van Financiën in augustus 2015 een verkennend onderzoek aangekondigd naar de besteding van deze gelden. Dit onderzoek wordt betaald door het Ministerie van Financiën en uitgevoerd door het Centraal Joods Overleg (CJO).

2.1 Volgens verzoeker is SAMO een bestuursorgaan in de zin van de Awb en dient SAMO op grond van de Wob de door hem opgevraagde stukken openbaar te maken. Verzoeker verwijst ter onderbouwing van zijn standpunt naar de notulen van de eerste bestuursvergadering van SAMO op 10 februari 2005, de statuten en de brieven van het Ministerie van Financiën van 11 oktober 2005 aan een bestuurslid van SAMO en op 7 februari 2005 aan de voorzitter van SAMO.

2.2 Verweerster stelt zich op het standpunt dat SAMO geen bestuursorgaan is volgens de maatstaven als ontwikkeld in de uitspraken van de Afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State (hierna: de Afdeling) van 17 september 2014 met ECLI:NL:RVS:2014:3379 en ECLI:NL:RVS:2014:3394. Hoewel SAMO wordt gefinancierd met publieke middelen heeft de minister geen beslissende invloed op het beheer van de Maror-gelden en is er dus geen sprake dat onder de verantwoordelijkheid van de minister wordt gewerkt. Er wordt daarom niet voldaan aan de vereisten om als bestuursorgaan als bedoeld in artikel 1:1, eerste lid, aanhef en onder b, van de Awb te worden aangemerkt.

3.1 Op grond van artikel 1:1, eerste lid, van de Awb wordt onder bestuursorgaan verstaan:

- a. een orgaan van een rechtspersoon die krachtens publiekrecht is ingesteld, of
- b. een ander persoon of college, met enig openbaar gezag bekleed.

3.2 Op grond van artikel 1, aanhef en onder a, van de Wob wordt in deze wet en de daarop berustende bepalingen onder document verstaan een bij een bestuursorgaan berustend schriftelijk stuk of ander materiaal dat gegevens bevat.

3.3 Op grond van artikel 1a, eerste lid, van de Wob, voor zover hier van belang, is deze wet van toepassing op de volgende bestuursorganen:

- a. onze ministers;
- b. de bestuursorganen van provincies, gemeenten, waterschappen en publiekrechtelijke bedrijfsorganisatie;
- c. bestuursorganen die onder de verantwoordelijkheid van de onder a en b genoemde organen werkzaam zijn;
- d. andere bestuursorganen, voor zover niet bij algemene maatregel van bestuur uitgezonderd.

3.4 Op grond van artikel 3, eerste lid, van de Wob kan een ieder een verzoek om informatie neergelegd in documenten over een bestuurlijke aangelegenheid richten tot een bestuursorgaan of een onder verantwoordelijkheid van een bestuursorgaan werkzame instelling, dienst of bedrijf.

3.5 Uit de door verweerster overgelegde statuten blijkt dat SAMO ten doel heeft:

- a. het afhandelen van bezwaarschriften alsmede het verweer voeren in beroepen en het eventueel instellen van of verweer voeren in hoger beroepen, gericht tegen besluiten ten

zaaknummers: AMS 15/6906 en AMS 15/7045
inzake: S. van Beek

pagina 3 van 6

aanzien van de verdeling van de gelden welke door de rijksoverheid eenmalig ter beschikking zijn gesteld aan de Nederlands-Joodse gemeenschap (...), welke besluiten zijn genomen overeenkomstig de door het bestuur vastgestelde en door de Minister van Financiën goedgekeurde uitkeringsreglementen;

- b. het uitoefenen van de financiële en bedrijfsmatige controle op de afwikkeling van meerjarige projecten als bedoeld in de hiervoor onder a vermelde uitkeringsreglementen;
- c. het op basis van vermelde uitkeringsreglementen nemen van besluiten, die in het kader van de afwikkeling van de verdeling van de hiervoor onder a vermelde gelden (nog) noodzakelijk zijn.

3.6 Uit kamerstuk 25839, nr. 37 (vergaderjaar 2005-2006) blijkt dat de Minister van Financiën (hierna: de Minister) bij brief van 24 november 2004 aan de Tweede Kamer heeft laten weten het overheidstoezicht op de verdeling van het bedrag te beëindigen. Om die reden zijn de statuten van twee stichtingen waaronder de SMO per 1 januari 2005 gewijzigd. Tevens is de naam van SMO bij de statutenwijziging veranderd in SAMO. Door het vervallen van het overheidstoezicht op de verdeling heeft SAMO vanaf 1 januari 2005 nog slechts twee publieke taken: het afhandelen van bezwaar- en beroepschriften en het monitoren van meerjarenprojecten. Deze taken hebben betrekking op beslissingen die zijn genomen over aanvragen voor uitkeringen in de periode 2000 tot en met 2004. Het betreffen dus werkzaamheden die volgen uit de beslissingen die zijn genomen in de periode waarin de Minister mede verantwoordelijk was voor de verdeling van het bedrag. De taak van het monitoren van projecten van SAMO betreft meerjarenprojecten. Deze projecten krijgen gedurende een bepaalde looptijd in gedeeltes het aan hen toegekende bedrag, mits zij voldoen aan de in de beschikking gestelde voorwaarden. Wanneer alle projecten conform de daaraan gestelde eisen en binnen de daarvoor gestelde tijdslimiet worden uitgevoerd, zullen de taken van SAMO in 2013 zijn voltooid.

4.1 De voorzieningenrechter stelt voorop dat de SAMO een privaatrechtelijke rechtspersoon is en dus geen bestuursorgaan als bedoeld in artikel 1:1, eerste lid, aanhef en onder a, van de Awb. De vraag die voorligt is of de SAMO kan worden aangemerkt als bestuursorgaan als bedoeld onder b van dit artikellid. Om als zodanig te worden aangemerkt dient voldaan te zijn aan de vereisten die in de hiervoor onder 2.2 genoemde uitspraken van de Afdeling zijn omschreven. De Afdeling heeft in deze uitspraken het volgende overwogen.

“ 5.1 Ingevolge artikel 1:1, eerste lid, aanhef en onder b, van de Awb is een orgaan van een privaatrechtelijk persoon een bestuursorgaan als dat orgaan met openbaar gezag is bekleed. Daarvoor is bepalend of aan dat orgaan een publiekrechtelijke bevoegdheid tot het eenzijdig bepalen van de rechtspositie van andere rechtssubjecten is toegekend. Openbaar gezag kan in beginsel slechts bij wettelijk voorschrift worden toegekend. Als een daartoe strekkend wettelijk voorschrift ontbreekt, is een orgaan van een privaatrechtelijk rechtspersoon in beginsel geen bestuursorgaan. Bij organen van privaatrechtelijke rechtspersonen die geldelijke uitkeringen of op geld waardeerbare voorzieningen aan derden verstrekken, kan zich evenwel een uitzondering op deze regel voordoen, waardoor die organen toch bestuursorgaan zijn in de zin van artikel 1:1, eerste lid, aanhef en onder b, van de Awb. Deze uitzondering doet zich voor als aan twee cumulatieve vereisten is voldaan.

Het eerste vereiste is dat de inhoudelijke criteria voor het verstrekken van geldelijke uitkeringen of voorzieningen in beslissende mate worden bepaald door een of meer bestuursorganen als bedoeld in artikel 1:1, eerste lid, aanhef en onder a, van de Awb (hierna: het inhoudelijke vereiste). Dat bestuursorgaan of die bestuursorganen hoeven geen

zaaknummers: AMS 15/6906 en AMS 15/7045
inzake: S. van Beek

pagina 4 van 6

zeggenschap te hebben over een beslissing over een verstrekking in een individueel geval.

Het tweede vereiste is dat de verstrekking van deze uitkeringen of voorzieningen in overwegende mate, dat wil zeggen in beginsel voor twee derden of meer, wordt gefinancierd door een of meer bestuursorganen als bedoeld in artikel 1:1, eerste lid, aanhef en onder a, van de Awb (hierna: het financiële vereiste). Verder geldt dat het bestuursorgaan dat of de bestuursorganen die in beslissende mate de criteria bepalen in de zin van het inhoudelijke vereiste, niet noodzakelijkerwijs dezelfde hoeven te zijn als het bestuursorgaan dat of de bestuursorganen die de verstrekking in overwegende mate financieren in de zin van het financiële vereiste. (...)

De Afdeling is (...) verder van oordeel dat de uitoefening van een overheids- of publieke taak geen zelfstandig, van de onder 5.1 geformuleerde criteria, te onderscheiden vereiste is om een orgaan van een privaatrechtelijke rechtspersoon als bestuursorgaan in de zin van artikel 1:1, eerste lid, aanhef en onder b, van de Awb aan te merken. Uit de inhoudelijke en financiële band tussen (een orgaan van) een privaatrechtelijke rechtspersoon en een of meer bestuursorganen als bedoeld in artikel 1:1, eerste lid, aanhef en onder a, van de Awb volgt immers dat deze bestuursorganen een bepaalde taak aan zich hebben getrokken.”

Deze Afdelingsjurisprudentie is nader uitgewerkt in de uitspraken van 17 december 2014 (ECLI:NL:RVS:2014:4568) en van 13 mei 2015 (ECLI:NL:RVS:2015:1548).

4.2 Niet in geschil is dat de uitkeringen en verstrekkingen door SAMO uit de Maror-gelden, volledig worden gefinancierd door het Ministerie van Financiën, zodat wordt voldaan aan het financiële vereiste. De vraag is of daarnaast wordt voldaan aan het inhoudelijke vereiste. Gelet op de Afdelingsjurisprudentie is het derhalve de vraag of de inhoudelijke criteria voor het verstrekken van geldelijke uitkeringen in beslissende mate worden bepaald door een of meer bestuursorganen, in dit geval de Minister. Daarbij behoeft de Minister geen zeggenschap te hebben over een beslissing over een verstrekking in het individuele geval.

4.3. Tussen partijen is niet in geschil dat de voorgangster van verweerster, SMO, een bestuursorgaan was. Dit blijkt mede uit kamerstuk 27420, nr. 9 (vergaderjaar 2000-2001) waarin de Minister, althans zijn rechtsvoorganger, bij brief van 21 september 2000 aan de Tweede Kamer inzake (onder meer) de oprichting van SMO, heeft laten weten dat tegen de besluiten van SMO bezwaar en beroep kan worden ingesteld op basis van de Awb. Ook was geregeld dat de Minister een algemene aanwijzingsbevoegdheid ten aanzien van SMO had. De voorzieningenrechter is, evenals partijen ter zitting, van oordeel dat ook onder de huidige jurisprudentie van Afdeling de rechtsvoorgangster van verweerster als bestuursorgaan moet worden aangemerkt. Aan de orde is derhalve de vraag of verweerster als gevolg van de statuten- en naamswijziging in 2005 de hoedanigheid van bestuursorgaan in het licht van de huidige jurisprudentie heeft verloren.

4.4 Verweerster betoogt dat het overheidstoezicht op de verdeling van de Maror-gelden door SMO met ingang van 1 januari 2005 is beëindigd. Door een statuten- en naamswijziging opereert SAMO, als rechtsopvolger van SMO, met ingang van die datum zelfstandig en onafhankelijk. Volgens verweerster is SAMO niet werkzaam onder de verantwoordelijkheid van de Minister en heeft zij zich niet te richten naar opdrachten en aanwijzingen van de Minister, zodat SAMO niet als bestuursorgaan is aan te merken.

zaaknummers: AMS 15/6906 en AMS 15/7045
inzake: S. van Beek

pagina 5 van 6

4.5 Zoals volgt uit hetgeen hiervoor onder 3.6 weergegeven, is SAMO met ingang van 1 januari 2005 belast met twee taken, namelijk het afhandelen van bezwaar en beroepsprocedures en het monitoren van meerjarenprojecten. De Minister beoogt in de brief van 24 november 2004 aan de Tweede Kamer dat SAMO voor deze activiteiten een bestuursorgaan blijft omdat deze zien op beschikkingen die zijn afgegeven in de periode tot en met 2004. Zoals uit artikel 2 van de statuten, zoals hiervoor onder 3.5 is weergegeven, neemt SAMO besluiten (in bezwaar en beroep) overeenkomstig het Uitkeringsreglement van haar rechtsvoorganger SMO dat op 8 mei 2003 door dit bestuur is vastgesteld en door de Minister is goedgekeurd. In zoverre geldt dat de inhoudelijke criteria voor het verstrekken van geldelijke uitkeringen, die in de afwikkelingsfase nog alleen in bezwaar- of beroepszaken of in lopende gevallen worden verstrekt, nog steeds in beslissende mate worden bepaald door de Minister. Hoewel de Minister sinds 1 januari 2005 geen aanwijzingsbevoegdheid meer heeft, kan daarom niet worden gezegd dat SAMO als rechtsopvolger van SMO haar hoedanigheid als bestuursorgaan heeft verloren. Volgens de hiervoor weergegeven Afdelingsjurisprudentie is immers niet noodzakelijk dat de Minister zeggenschap heeft over een verstrekking in het individuele geval. Voorts blijkt dat er geen breuk is beoogd ten aanzien van de bevoegdheid besluiten te nemen, nu SAMO die bevoegdheid in bezwaar en beroepszaken, evenals de rechtsvoorganger, in de visie van de Minister nog steeds heeft. Bovendien volgt uit de statuten van SAMO en de brief van de Minister aan SAMO van 7 februari 2005 dat de Minister nog steeds beschikt over een aantal sturings- en controle instrumenten die vallen onder de ministeriele verantwoordelijkheid. Uit de brief van 7 februari 2005 blijkt dat het bestuur van verweerster tal van rechtshandelingen slechts na goedkeuring van de Minister kan verrichten, dat ten aanzien van de uitvoering van de werkzaamheden (en de uitvoeringskosten) het Ministerie van Financiën verantwoordelijk is, dat SAMO aan de Minister op zijn verzoek alle bescheiden en inlichtingen die noodzakelijk zijn voor een juiste vervulling van zijn taak verstrekt en dat de Algemene Rekenkamer controlebevoegdheden ten aanzien van de SAMO op grond van de Comptabiliteitswet heeft.

4.6 Gelet hierop wordt mede voldaan aan het inhoudelijke vereiste en dient SAMO te worden aangemerkt als een bestuursorgaan bekleedt met openbaar gezag tegen wiens besluiten rechtsbescherming ingevolge de Awb openstaat. De afwijzing van verzoekers aanvraag om verstrekking van, of inzage in een aantal documenten met betrekking tot de zogenaamde Maror-gelden van 24 augustus 2015 dient daarom te worden aangemerkt als een besluit (het primaire besluit) en de brief van verweerster van 30 september 2015 als een beslissing op het bezwaar (hierna: het bestreden besluit). De voorzieningenrechter is derhalve bevoegd om van het beroep kennis te nemen.

5.1 Gelet op hetgeen hiervoor is overwogen zal de voorzieningenrechter het beroep gegrond verklaren en het bestreden besluit vernietigen. Verweerster zal binnen zes weken opnieuw op het bezwaar dienen te beslissen. Gelet op het voorgaande zal verweerster het primaire besluit moeten herroepen en in de volledige heroverweging in bezwaar inhoudelijk op het Wob-verzoek van verzoeker om openbaarmaking van een aantal documenten moeten beslissen. Door het stellen van een termijn van zes weken voor de nieuwe beslissing op bezwaar wordt, naar het oordeel van de voorzieningenrechter, het door verzoeker gestelde spoedeisende belang, namelijk dat hij op basis van de over te leggen documenten nader onderzoek wil doen en hierover wil publiceren, voldoende ondervangen. Het verzoek tot het treffen van een voorlopige voorziening wordt daarom afgewezen.

zaaknummers: AMS 15/6906 en AMS 15/7045
inzake: S. van Beek

pagina 6 van 6

5.2 Nu het beroep gegrond is, ziet de voorzieningenrechter aanleiding om verweerster de veroordelen in betaling van het door verzoeker betaalde griffierecht van € 167,00.

Beslissing

De voorzieningenrechter:

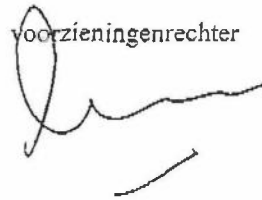
- verklaart het beroep gegrond;
- vernietigt het bestreden besluit;
- draagt verweerder op binnen zes weken na de dag van verzending van deze uitspraak een besluit te nemen op het bezwaarschrift met inachtneming van deze uitspraak;
- wijst het verzoek om voorlopige voorziening af;
- draagt verweerster op het betaalde griffierecht van € 167,00 aan verzoeker te vergoeden.

Deze uitspraak is gedaan door mr. M. de Rooij, voorzieningenrechter, in aanwezigheid van mr. W. Niekel, griffier. De beslissing is in het openbaar uitgesproken op 15 december 2015.

griffier

voorzieningenrechter

Afschrift verzonden aan partijen op: 15 DEC 2015

Rechtsmiddel

Tegen deze uitspraak kan voor zover daarbij is beslist op het beroep binnen zes weken na de dag van verzending daarvan hoger beroep worden ingesteld bij de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State.

Als hoger beroep is ingesteld, kan bij de voorzieningenrechter van de hogerberoepsrechter worden verzocht om het treffen van een voorlopige voorziening.

VOOR KOPIE CONFORM DE GRIFFIER DER
ARRONDISSEMENTSRECHTBANK TE AMSTERDAM

Bijlage 2

Directie Bestuurlijke en Juridische Zaken

Aan de voorzitter van
De Stichting Afwikkeling Maror-gelden Overheid
Mr. A.B. Baumgarten
p.a. Prinses Mariannelaan 220
2275 BN Voorburg

Datum
19 september 2005

Uw brief (Kenmerk)

Ons kenmerk
BJZ 2005- 0740 M

Inlichtingen
Mw.drs. C.D.J. Dekker
T 070-342 8533
F 070-342 7943
E c.d.j.dekker@minfin.nl

Onderwerp
Besluit tot vaststelling van eenmalige subsidie

Geachte heer Baumgarten,

Op 9 februari jongstleden heb ik u in de zogeheten Financiële brief (kenmerk: BJZ 2005 0115 U) een overzicht gegeven van de financiële afspraken die gelden met betrekking tot de Stichting Afwikkeling Maror-gelden Overheid (hierna te noemen SAMO). Sindsdien hebt u veelvuldig overleg gevoerd met mijn ambtenaren om de ondersteuning van het bestuur van de SAMO in zijn werkzaamheden vorm te geven. De gemaakte afspraken verschillen op een aantal punten van de afspraken zoals neergelegd in de Financiële brief van 9 februari, een aantal andere punten is hetzelfde gebleven.

Gelet daarop en met inachtneming van het bepaalde in de artikelen 4:23, derde lid, onder c, 4:42 en 4:43 van de Algemene wet bestuursrecht besluit ik daarom als volgt:

- 1) Ten behoeve van de ondersteuning van de uitvoering van haar taken en verwezenlijking van de doelstellingen overeenkomstig de statuten van 23 december 2004, zoals laatstelijk gewijzigd op 23 juni 2005, ken ik de SAMO een eenmalige subsidie toe met een bedrag van € 1.670.000,-. De eenmalige subsidie wordt betaald binnen 4 weken na heden.
- 2) Daarbij draagt de SAMO zorg voor de navolgende zaken:
 - a. De doelstellingen worden op rechtmatige en doelmatige wijze nagestreefd;
 - b. De verstrekking van de gelden geschiedt met inachtneming van de door het bestuur vastgestelde en door mij goedgekeurde uitkeringsreglementen;
 - c. De werkzaamheden worden op een zodanige wijze geregeld dat een goed beleid en beheer wordt gevoerd.
- 3) De eenmalige subsidie heeft betrekking op alle jaren dat deze taken gelden en de SAMO zorg zal dragen voor deze taken en heeft tevens betrekking op de beëindiging van de stichting.
- 4) Een bedrag van de eenmalige subsidie dat eventueel na het afronden van deze werkzaamheden en de beëindiging van de SAMO resteert, wordt door de SAMO

overgemaakt aan de Stichting Collectieve Maror-gelden Nederland en de Stichting Collectieve Maror-gelden Israël in de verhouding vierenzeventig:zesentwintig.

- 5) De hoogte van de eenmalige subsidie is vastgesteld conform de met u bereikte overeenstemming, en omvat een adequate dekking van alle kosten die met de uitvoering van de werkzaamheden gepaard zullen gaan. De raming in de bijlage dient ter onderbouwing van de hoogte van het bedrag. Ten aanzien van de vergoeding aan de SAMO-bestuursleden voor de werkzaamheden, is de begroting gebaseerd op het vacatiegeldenbesluit 1988 en de regeling maximum bedragen vacatiegeld 2004 in de categorie 'zwaar' en voor noodzakelijke vliegreizen en overnachtingskosten geldt het Reisbesluit buitenland 2002.
- 6) Wanneer uitgaven ten behoeve van de juridische ondersteuning in een afzonderlijke beroepszaak het bedrag van € 20.000,- te boven gaan, komt u, in afwijking van het voorgaande, in aanmerking voor vergoeding van de kosten boven deze € 20.000,-, mits er geen ruimte is voor genoemde kosten op uw eigen begroting en/of binnen de post onvoorzien. Een vergoeding van de kosten geschiedt bovendien slechts na een onderbouwd verzoek daartoe van de SAMO, dat aan mij wordt voorgelegd voordat de SAMO in het kader van de beroepszaak financiële verplichtingen aangaat die het hiervoor genoemde bedrag van € 20.000,- te boven gaan.
- 7) De uitkeringsgelden staan op een rekening-courant bij de Staat. De rekening-courantovereenkomst die op 4 december 2000 tussen de Stichting Marorgelden Overheid en de Staat is gesloten, is overgegaan op de SAMO.
- 8) Het bestuur van de SAMO stelt na haar aantreden een meerjarenraming op voor de reservering en besteding van de betreffende uitkeringsgelden. Deze raming wordt ter kennisgeving aan mij toegestuurd. Bij deze meerjarenraming wordt inzichtelijk gemaakt:
 - a. Het beschikbare bedrag, inclusief het renteverloop en eventueel terugbetaalde gelden;
 - b. De raming van uitgaven voor projecten ten aanzien waarvan de door SMO genomen uitkeringsbesluiten onherroepelijk zijn geworden;
 - c. De raming van gelden die nodig zijn om, in aanvulling op de uitgaven als bedoeld onder b, bedragen uit te keren naar aanleiding van gegronde verklaarde bezwaren/beroepen tegen uitkeringsbesluiten;
 - d. Een inschatting van financiële risico's ten aanzien van het verloop van de projecten en de uiteindelijke vaststelling van de beschikking en mogelijke bezwaar- en beroepsprocedures.
 - e. De reservering die, voortvloeiend uit bovenstaande posten 8b, 8c en 8d, de SAMO wenst aan te houden voor de afwikkeling van projecten.
 - f. Een eventueel resterend bedrag, resulterend uit het verschil tussen post 8a en 8e.
- 9) Als er sprake is van een resterend bedrag als bedoeld onder 8f, kan het bestuur van de SAMO aan mij een voorstel ter goedkeuring voorleggen voor het overmaken van dat resterende bedrag aan de Stichting Collectieve Maror-gelden Nederland en de Stichting Collectieve Maror-gelden Israël in de verhouding vierenzeventig:zesentwintig.

- 10) Met betrekking tot de financiële verantwoording en het jaarverslag geldt het volgende:
 - a. Het bestuur van de SAMO stuurt jaarlijks uiterlijk vóór 1 maart een financiële verantwoording en jaarverslag over het daaraan voorafgaande jaar ter kennisneming aan mij toe.
 - b. De financiële verantwoording geeft een zodanig inzicht dat een verantwoord oordeel kan worden gevormd over de reserveringen voor beroep en bezwaar, kosten van projecten en mutaties daarin inclusief de inkomsten (rente). Het jaarverslag vermeldt het aantal lopende bezwaar- en beroepsprocedures en de stadia van behandeling waarin deze zich per 31 december bevinden.
 - c. De financiële verantwoording gaat vergezeld van een accountantsverklaring, en een rapportage van een accountant over de naleving van bepalingen zoals opgenomen in deze financiële brief.
- 11) De SAMO verstrekt op een door of namens mij gedaan verzoek alle bescheiden en inlichtingen die noodzakelijk zijn voor de door mij uit te oefenen controle ten aanzien van het beheer van de SAMO, en verleent ook anderszins zoveel mogelijk medewerking. Het bepaalde in de vorige volzin laat de bevoegdheden van de Algemene Rekenkamer ingevolge de Comptabiliteitswet 2001 onverlet.
- 12) Bij het beheer van haar bescheiden handelt de SAMO met inachtneming van de Archiefwet 1995.

Dit besluit vervangt de Financiële brief van 9 februari 2005 (BJZ 2005 0115 U), waarvan de inhoud hierbij is vervallen.

De minister van Financiën,
namens deze,
de Secretaris-Generaal,

Dr. R. Gerritse

Bijlage: Geaccordeerde begroting

Tegen dit besluit kan degene, wiens belang rechtstreeks bij dit besluit is betrokken, binnen zes weken na de dag van bekendmaking van dit besluit een gemotiveerd bezwaarschrift indienen bij de minister van Financiën, t.a.v. de directeur Bestuurlijke en Juridische Zaken, postbus 20201, 2500 EE Den Haag.

Bijlage

15. DEC. 2015 14:56

SBR VREEMDELINGEN

NR. 547

P. 1

Gegevens geadresseerde
Naam
Straat en huisnummer
Postcode Plaats
Land
Verzenddatum Referentienummer
Uw barcodenummer. Volg uw poststuk op www.tracktrace.nl
3SRRC02913538 | PER POST PER FAX 0-5153100

ak

De heer dr.mr. J.P. Heinrich
Postbus 11756
2502 AT 's-Gravenhage

Rechtbank Amsterdam
Afdeling Publiekrecht
teams Bestuursrecht

bezoekadres
Parnassusweg 220
1076 AV Amsterdam

correspondentieadres
postbus 75850, 1070 AW
Amsterdam

t (020) 541 22 19
f (020) 541 35 55
www.rechtspraak.nl

datum 15 december 2015
onderdeel Spoedfase T1 (keuzemenu: optie 1)
contactpersoon mevr F.H. Matulessy
doorkiesnummer (020) 541 22 19
ons kenmerk zaaknummer AMS 15 / 7045 WOB 09
uw kenmerk
bijlage(n)
faxnummer afdeling (020) 541 35 59
onderwerp het verzoek van S. van Beek te Amsterdam

Bij beantwoording de datum en
ons kenmerk vermelden. Wilt u
slechts één zaak in uw brief
behandelen.

Geachte heer,

Over het verzoek om een voorlopige voorziening met zaaknummer AMS 15 / 7045 WOB 09 deel ik u het volgende mee.

De voorzieningenrechter heeft beslist op het verzoek om een voorlopige voorziening en daarbij onmiddellijk uitspraak gedaan in de hoofdzaak (het beroep met zaaknummer AMS 15 / 6906 een kopie van de uitspraak).

Tegen deze uitspraak staat voor een belanghebbende en het bestuursorgaan hoger beroep open voor zover de uitspraak betrekking heeft op het beroep. Daarbij verwijst u naar de rechtsmiddelenclausule die onder de uitspraak is vermeld.

Tegen de uitspraak op het verzoek om een voorlopige voorziening staat geen rechtsmiddel open.

Als u naar aanleiding van deze brief vragen hebt, kunt u contact opnemen met de administratie van de rechtbank op het hierboven vermelde doorkiesnummer.

Als u de rechtbank belt of schrijft, verzoek ik u het zaaknummer te vermelden.

Hoogachtend,

de griffier

BE054

uitspraak

RECHTBANK AMSTERDAM

Bestuursrecht

zaaknummers: AMS 15/6906 (beroep) en AMS 15/7045 (voorlopige voorziening)

uitspraak van de voorzieningenrechter van 15 december 2015 op het beroep en het verzoek om voorlopige voorziening in de zaak tussen

S. van Beek, te Amsterdam, verzoeker

en

het bestuur van de stichting Stichting afwikkeling Maror-gelden (SAMO)
verweerster (gemachtigde: mr. J.P. Heinrich).

Procesverloop

Verzoeker heeft op 18 juni 2015 verweerster in het kader van de Wet openbaarheid van bestuur (Wob) verzocht om verstrekking van of inzage in een aantal documenten met betrekking tot de zogenaamde Maror-gelden.

Verweerster heeft bij brief van 24 augustus 2015 dit verzoek afgewezen omdat de SAMO geen bestuursorgaan is in de zin van artikel 1:1 van de Algemene wet bestuursrecht (Awb) maar een privaatrechtelijke rechtspersoon. Op grond van de Wob zijn slechts bestuursorganen gehouden om stukken openbaar te maken.

Bij brief van 30 augustus 2015 heeft verzoeker hiertegen bezwaar gemaakt. Verweerster heeft bij brief van 30 september 2015 verzoeker laten weten dat deze brief niet wordt aangemerkt als een bezwaarschrift in de zin van de Awb.

Verzoeker heeft hiertegen beroep ingesteld en de voorzieningenrechter gevraagd een voorlopige voorziening te treffen.

Het onderzoek ter zitting heeft plaatsgevonden op 1 december 2015. Verzoeker is verschenen. Namens verweerster is haar gemachtigde en mr. A.B. Baumgarten (voorzitter) verschenen.

Overwegingen

1.1 De Nederlandse regering heeft in 2000 als erkenning van achteraf geconstateerde tekortkomingen in het rechtsherstel na de Tweede Wereldoorlog en in het overheidshandelen ter zake € 181,5 mln. ter beschikking gesteld om finaal recht te doen aan de kritiek op de bejegening van de betrokken oorlogsslachtoffers in het rechtsherstel en de gevolgen die dat heeft gehad voor hun verdere bestaan. De Stichting Maror-gelden Overheid (de SMO), een zelfstandig bestuursorgaan onder toezicht van de Minister van Financiën, is op 1 december 2000 belast met het beheer en de verdeling van Joodse restitutiegeden die beschikbaar zijn

zaaknummers: AMS 15/6906 en AMS 15/7045
inzake: S. van Beek

pagina 2 van 6

gesteld door de overheid. SMO is per 1 januari 2005 overgegaan in de SAMO.

1.2 Verzoeker is journalist. Naar aanleiding van verdenkingen van Israëlische klokkenluiders dat er wordt gesjoemeld met de verdeling van de Maror-gelden in Nederland heeft het Ministerie van Financiën in augustus 2015 een verkennend onderzoek aangekondigd naar de besteding van deze gelden. Dit onderzoek wordt betaald door het Ministerie van Financiën en uitgevoerd door het Centraal Joods Overleg (CJO).

2.1 Volgens verzoeker is SAMO een bestuursorgaan in de zin van de Awb en dient SAMO op grond van de Wob de door hem opgevraagde stukken openbaar te maken. Verzoeker verwijst ter onderbouwing van zijn standpunt naar de notulen van de eerste bestuursvergadering van SAMO op 10 februari 2005, de statuten en de brieven van het Ministerie van Financiën van 11 oktober 2005 aan een bestuurslid van SAMO en op 7 februari 2005 aan de voorzitter van SAMO.

2.2 Verweerster stelt zich op het standpunt dat SAMO geen bestuursorgaan is volgens de maatstaven als ontwikkeld in de uitspraken van de Afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State (hierna: de Afdeling) van 17 september 2014 met ECLI:NL:RVS:2014:3379 en ECLI:NL:RVS:2014:3394. Hoewel SAMO wordt gefinancierd met publieke middelen heeft de minister geen beslissende invloed op het beheer van de Maror-gelden en is er dus geen sprake dat onder de verantwoordelijkheid van de minister wordt gewerkt. Er wordt daarom niet voldaan aan de vereisten om als bestuursorgaan als bedoeld in artikel 1:1, eerste lid, aanhef en onder b, van de Awb te worden aangemerkt.

3.1 Op grond van artikel 1:1, eerste lid, van de Awb wordt onder bestuursorgaan verstaan:

- a. een orgaan van een rechtspersoon die krachtens publiekrecht is ingesteld, of
- b. een ander persoon of college, met enig openbaar gezag bekleed.

3.2 Op grond van artikel 1, aanhef en onder a, van de Wob wordt in deze wet en de daarop berustende bepalingen onder document verstaan een bij een bestuursorgaan berustend schriftelijk stuk of ander materiaal dat gegevens bevat.

3.3 Op grond van artikel 1a, eerste lid, van de Wob, voor zover hier van belang, is deze wet van toepassing op de volgende bestuursorganen:

- a. onze ministers;
- b. de bestuursorganen van provincies, gemeenten, waterschappen en publiekrechtelijke bedrijfsorganisatie;
- c. bestuursorganen die onder de verantwoordelijkheid van de onder a en b genoemde organen werkzaam zijn;
- d. andere bestuursorganen, voor zover niet bij algemene maatregel van bestuur uitgezonderd.

3.4 Op grond van artikel 3, eerste lid, van de Wob kan een ieder een verzoek om informatie neergelegd in documenten over een bestuurlijke aangelegenheid richten tot een bestuursorgaan of een onder verantwoordelijkheid van een bestuursorgaan werkzame instelling, dienst of bedrijf.

3.5 Uit de door verweerster overgelegde statuten blijkt dat SAMO ten doel heeft:

- a. het afhandelen van bezwaarschriften alsmede het verweer voeren in beroepen en het eventueel instellen van of verweer voeren in hoger beroepen, gericht tegen besluiten ten

zaaknummers: AMS 15/6906 en AMS 15/7045
inzake: S. van Beek

pagina 3 van 6

aanzien van de verdeling van de gelden welke door de rijksoverheid eenmalig ter beschikking zijn gesteld aan de Nederlands-Joodse gemeenschap (...), welke besluiten zijn genomen overeenkomstig de door het bestuur vastgestelde en door de Minister van Financiën goedgekeurde uitkeringsreglementen;

b. het uitoefenen van de financiële en bedrijfsmatige controle op de afwikkeling van meerjarige projecten als bedoeld in de hiervoor onder a vermelde uitkeringsreglementen;

c. het op basis van vermelde uitkeringsreglementen nemen van besluiten, die in het kader van de afwikkeling van de verdeling van de hiervoor onder a vermelde gelden (nog) noodzakelijk zijn.

3.6 Uit kamerstuk 25839, nr. 37 (vergaderjaar 2005-2006) blijkt dat de Minister van Financiën (hierna: de Minister) bij brief van 24 november 2004 aan de Tweede Kamer heeft laten weten het overheidstoezicht op de verdeling van het bedrag te beëindigen. Om die reden zijn de statuten van twee stichtingen waaronder de SMO per 1 januari 2005 gewijzigd. Tevens is de naam van SMO bij de statutenwijziging veranderd in SAMO. Door het vervallen van het overheidstoezicht op de verdeling heeft SAMO vanaf 1 januari 2005 nog slechts twee publieke taken: het afhandelen van bezwaar- en beroepschriften en het monitoren van meerjarenprojecten. Deze taken hebben betrekking op beslissingen die zijn genomen over aanvragen voor uitkeringen in de periode 2000 tot en met 2004. Het betreffen dus werkzaamheden die volgen uit de beslissingen die zijn genomen in de periode waarin de Minister mede verantwoordelijk was voor de verdeling van het bedrag. De taak van het monitoren van projecten van SAMO betreft meerjarenprojecten. Deze projecten krijgen gedurende een bepaalde looptijd in gedeeltes het aan hen toegekende bedrag, mits zij voldoen aan de in de beschikking gestelde voorwaarden. Wanneer alle projecten conform de daaraan gestelde eisen en binnen de daarvoor gestelde tijdslimiet worden uitgevoerd, zullen de taken van SAMO in 2013 zijn voltooid.

4.1 De voorzieningenrechter stelt voorop dat de SAMO een privaatrechtelijke rechtspersoon is en dus geen bestuursorgaan als bedoeld in artikel 1:1, eerste lid, aanhef en onder a, van de Awb. De vraag die voorligt is of de SAMO kan worden aangemerkt als bestuursorgaan als bedoeld onder b van dit artikellid. Om als zodanig te worden aangemerkt dient voldaan te zijn aan de vereisten die in de hiervoor onder 2.2 genoemde uitspraken van de Afdeling zijn omschreven. De Afdeling heeft in deze uitspraken het volgende overwogen.

“ 5.1 Ingevolge artikel 1:1, eerste lid, aanhef en onder b, van de Awb is een orgaan van een privaatrechtelijk persoon een bestuursorgaan als dat orgaan met openbaar gezag is bekleed. Daarvoor is bepalend of aan dat orgaan een publiekrechtelijke bevoegdheid tot het eenzijdig bepalen van de rechtspositie van andere rechtssubjecten is toegekend. Openbaar gezag kan in beginsel slechts bij wettelijk voorschrift worden toegekend. Als een daartoe strekkend wettelijk voorschrift ontbreekt, is een orgaan van een privaatrechtelijk rechtspersoon in beginsel geen bestuursorgaan. Bij organen van privaatrechtelijke rechtspersonen die geldelijke uitkeringen of op geld waardeerbare voorzieningen aan derden verstrekken, kan zich evenwel een uitzondering op deze regel voordoen, waardoor die organen toch bestuursorgaan zijn in de zin van artikel 1:1, eerste lid, aanhef en onder b, van de Awb. Deze uitzondering doet zich voor als aan twee cumulatieve vereisten is voldaan.

Het eerste vereiste is dat de inhoudelijke criteria voor het verstrekken van geldelijke uitkeringen of voorzieningen in beslissende mate worden bepaald door een of meer bestuursorganen als bedoeld in artikel 1:1, eerste lid, aanhef en onder a, van de Awb (hierna: het inhoudelijke vereiste). Dat bestuursorgaan of die bestuursorganen hoeven geen

zaaknummers: AMS 15/6906 en AMS 15/7045
inzake: S. van Beek

pagina 4 van 6

zeggenschap te hebben over een beslissing over een verstrekking in een individueel geval.

Het tweede vereiste is dat de verstrekking van deze uitkeringen of voorzieningen in overwegende mate, dat wil zeggen in beginsel voor twee derden of meer, wordt gefinancierd door een of meer bestuursorganen als bedoeld in artikel 1:1, eerste lid, aanhef en onder a, van de Awb (hierna: het financiële vereiste). Verder geldt dat het bestuursorgaan dat of de bestuursorganen die in beslissende mate de criteria bepalen in de zin van het inhoudelijke vereiste, niet noodzakelijkerwijs dezelfde hoeven te zijn als het bestuursorgaan dat of de bestuursorganen die de verstrekking in overwegende mate financieren in de zin van het financiële vereiste. (...)

De Afdeling is (...) verder van oordeel dat de uitoefening van een overheids- of publieke taak geen zelfstandig, van de onder 5.1 geformuleerde criteria, te onderscheiden vereiste is om een orgaan van een privaatrechtelijke rechtspersoon als bestuursorgaan in de zin van artikel 1:1, eerste lid, aanhef en onder b, van de Awb aan te merken. Uit de inhoudelijke en financiële band tussen (een orgaan van) een privaatrechtelijke rechtspersoon en een of meer bestuursorganen als bedoeld in artikel 1:1, eerste lid, aanhef en onder a, van de Awb volgt immers dat deze bestuursorganen een bepaalde taak aan zich hebben getrokken."

Deze Afdelingsjurisprudentie is nader uitgewerkt in de uitspraken van 17 december 2014 (ECLI:NL:RVS:2014:4568) en van 13 mei 2015 (ECLI:NL:RVS:2015:1548).

4.2 Niet in geschil is dat de uitkeringen en verstrekkingen door SAMO uit de Maror-gelden, volledig worden gefinancierd door het Ministerie van Financiën, zodat wordt voldaan aan het financiële vereiste. De vraag is of daarnaast wordt voldaan aan het inhoudelijke vereiste. Gelet op de Afdelingsjurisprudentie is het derhalve de vraag of de inhoudelijke criteria voor het verstrekken van geldelijke uitkeringen in beslissende mate worden bepaald door een of meer bestuursorganen, in dit geval de Minister. Daarbij behoeft de Minister geen zeggenschap te hebben over een beslissing over een verstrekking in het individuele geval.

4.3 Tussen partijen is niet in geschil dat de voorgangster van verweerster, SMO, een bestuursorgaan was. Dit blijkt mede uit kamerstuk 27420, nr. 9 (vergaderjaar 2000-2001) waarin de Minister, althans zijn rechtsvoorganger, bij brief van 21 september 2000 aan de Tweede Kamer inzake (onder meer) de oprichting van SMO, heeft laten weten dat tegen de besluiten van SMO bezwaar en beroep kan worden ingesteld op basis van de Awb. Ook was geregeld dat de Minister een algemene aanwijzingsbevoegdheid ten aanzien van SMO had. De voorzieningenrechter is, evenals partijen ter zitting, van oordeel dat ook onder de huidige jurisprudentie van Afdeling de rechtsvoorgangster van verweerster als bestuursorgaan moet worden aangemerkt. Aan de orde is derhalve de vraag of verweerster als gevolg van de statuten- en naamswijziging in 2005 de hoedanigheid van bestuursorgaan in het licht van de huidige jurisprudentie heeft verloren.

4.4 Verweerster betoogt dat het overheidstoezicht op de verdeling van de Maror-gelden door SMO met ingang van 1 januari 2005 is beëindigd. Door een statuten- en naamswijziging opereert SAMO, als rechtsopvolger van SMO, met ingang van die datum zelfstandig en onafhankelijk. Volgens verweerster is SAMO niet werkzaam onder de verantwoordelijkheid van de Minister en heeft zij zich niet te richten naar opdrachten en aanwijzingen van de Minister, zodat SAMO niet als bestuursorgaan is aan te merken.

zaaknummers: AMS 15/6906 en AMS 15/7045
inzake: S. van Beek

pagina 5 van 6

4.5 Zoals volgt uit hetgeen hiervoor onder 3.6 weergegeven, is SAMO met ingang van 1 januari 2005 belast met twee taken, namelijk het afhandelen van bezwaar en beroepsprocedures en het monitoren van meerjarenprojecten. De Minister beoogt in de brief van 24 november 2004 aan de Tweede Kamer dat SAMO voor deze activiteiten een bestuursorgaan blijft omdat deze zien op beschikkingen die zijn afgegeven in de periode tot en met 2004. Zoals uit artikel 2 van de statuten, zoals hiervoor onder 3.5 is weergegeven, neemt SAMO besluiten (in bezwaar en beroep) overeenkomstig het Uitkeringsreglement van haar rechtsvoorganger SMO dat op 8 mei 2003 door dit bestuur is vastgesteld en door de Minister is goedgekeurd. In zoverre geldt dat de inhoudelijke criteria voor het verstrekken van geldelijke uitkeringen, die in de afwikkelingsfase nog alleen in bezwaar- of beroepszaken of in lopende gevallen worden verstrekt, nog steeds in beslissende mate worden bepaald door de Minister. Hoewel de Minister sinds 1 januari 2005 geen aanwijzingsbevoegdheid meer heeft, kan daarom niet worden gezegd dat SAMO als rechtsopvolger van SMO haar hoedanigheid als bestuursorgaan heeft verloren. Volgens de hiervoor weergegeven Afdelingsjurisprudentie is immers niet noodzakelijk dat de Minister zeggenschap heeft over een verstrekking in het individuele geval. Voorts blijkt dat er geen breuk is beoogd ten aanzien van de bevoegdheid besluiten te nemen, nu SAMO die bevoegdheid in bezwaar en beroepszaken, evenals de rechtsvoorganger, in de visie van de Minister nog steeds heeft. Bovendien volgt uit de statuten van SAMO en de brief van de Minister aan SAMO van 7 februari 2005 dat de Minister nog steeds beschikt over een aantal sturings- en controle instrumenten die vallen onder de ministeriele verantwoordelijkheid. Uit de brief van 7 februari 2005 blijkt dat het bestuur van verweerster tal van rechtshandelingen slechts na goedkeuring van de Minister kan verrichten, dat ten aanzien van de uitvoering van de werkzaamheden (en de uitvoeringskosten) het Ministerie van Financiën verantwoordelijk is, dat SAMO aan de Minister op zijn verzoek alle bescheiden en inlichtingen die noodzakelijk zijn voor een juiste vervulling van zijn taak verstrekt en dat de Algemene Rekenkamer controlebevoegdheden ten aanzien van de SAMO op grond van de Comptabiliteitswet heeft.

4.6 Gelet hierop wordt mede voldaan aan het inhoudelijke vereiste en dient SAMO te worden aangemerkt als een bestuursorgaan bekleedt met openbaar gezag tegen wiens besluiten rechtsbescherming ingevolge de Awb openstaat. De afwijzing van verzoekers aanvraag om verstrekking van, of inzage in een aantal documenten met betrekking tot de zogenaamde Maror-geelden van 24 augustus 2015 dient daarom te worden aangemerkt als een besluit (het primaire besluit) en de brief van verweerster van 30 september 2015 als een beslissing op het bezwaar (hierna: het bestreden besluit). De voorzieningenrechter is derhalve bevoegd om van het beroep kennis te nemen.

5.1 Gelet op hetgeen hiervoor is overwogen zal de voorzieningenrechter het beroep gegrond verklaren en het bestreden besluit vernietigen. Verweerster zal binnen zes weken opnieuw op het bezwaar dienen te beslissen. Gelet op het voorgaande zal verweerster het primaire besluit moeten herroepen en in de volledige heroverweging in bezwaar inhoudelijk op het Wob-verzoek van verzoeker om openbaarmaking van een aantal documenten moeten beslissen. Door het stellen van een termijn van zes weken voor de nieuwe beslissing op bezwaar wordt, naar het oordeel van de voorzieningenrechter, het door verzoeker gestelde spoedeisende belang, namelijk dat hij op basis van de over te leggen documenten nader onderzoek wil doen en hierover wil publiceren, voldoende ondervangen. Het verzoek tot het treffen van een voorlopige voorziening wordt daarom afgewezen.

zaaknummers: AMS 15/6906 en AMS 15/7045
inzake: S. van Beek

pagina 6 van 6

5.2 Nu het beroep gegrond is, ziet de voorzieningenrechter aanleiding om verweerster de veroordelen in betaling van het door verzoeker betaalde griffierecht van € 167,00.

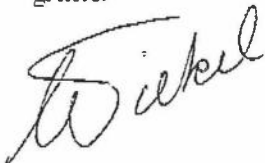
Beslissing

De voorzieningenrechter:

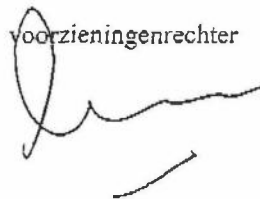
- verklaart het beroep gegrond;
- vernietigt het bestreden besluit;
- draagt verweerster op binnen zes weken na de dag van verzending van deze uitspraak een besluit te nemen op het bezwaarschrift met inachtneming van deze uitspraak;
- wijst het verzoek om voorlopige voorziening af;
- draagt verweerster op het betaalde griffierecht van € 167,00 aan verzoeker te vergoeden.

Deze uitspraak is gedaan door mr. M. de Rooij, voorzieningenrechter, in aanwezigheid van mr. W. Niekel, griffier. De beslissing is in het openbaar uitgesproken op 15 december 2015.

griffier

voorzieningenrechter

Afschrift verzonden aan partijen op:

15 DEC 2015

Rechtsmiddel

Tegen deze uitspraak kan voor zover daarbij is beslist op het beroep binnen zes weken na de dag van verzending daarvan hoger beroep worden ingesteld bij de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State.

Als hoger beroep is ingesteld, kan bij de voorzieningenrechter van de hogerberoepsrechter worden verzocht om het treffen van een voorlopige voorziening.

VOOR KOPIE CONFORM DE GRIFFIER DER
ARRONDISSEMENTSRECHTBANK TE AMSTERDAM

